

«Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի (այսուհետև՝ KFW) աջակցությամբ իրականացվող Գյումրի-2 ենթակայանի վերականգնման ծրագիր» - մեքենամեխանիզմների ձեռք բերման մասով

- Պայմանագրի պայմաններին համաձայն՝ Կապալառուին ներկայացնել ուշացման վնասի հատուցման պահանջ՝ շաբաթական 1.5% մատակարարման գնից (առավելագույն գումարը կազմում է պայմանագրի գնի 10%-ը):
- Գնման նախահաշվի կազմման համար իրականացվող շուկայական ուսումնասիրության գործընթացը փաստաթղթավորել, նշել դրանց տեղեկատվության աղբյուրները:

«Իրան-Հայաստան 400կՎ երրորդ էլեկտրահաղորդման գծի և

«համապատասխան ենթակայան» օբյեկտի շինարարության ծրագիր»-ի մասով

- «Սանիր» ընկերության հետ քննարկել հարցը տրամադրված փոխառության միջոցների դիմաց չօգտագործված մասի համար հաշվարկված գումարի՝ 18,672.52 եվրոյով նվազեցնելու հարցը և տալ համապատասխան լուծումներ:
- «Սանիր» ընկերությանն առաջադրել փոխառության համաձայնագրի 3-րդ կետով սահմանված ուշացման տույժի վճարման պահանջ:

«Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի աջակցությամբ

իրականացվող էլեկտրամատակարարման հուսալիության ծրագիր»-ի մասով

- Պայմանագրի պայմաններին համաձայն՝ Կապալառուին ներկայացնել տույժի վճարման պահանջ՝ շաբաթական 2% չավարտված աշխատանքների նկատմամբ (առավելագույն գումարը կազմում է պայմանագրի գնի 10%-ը):
- Կապալառուից պահանջել ապամոնտաժման ընթացքում թերացումներով կատարված աշխատանքների մասով առաջացած վնասների վերականգնում:
- Ապամոնտաժման աշխատանքների իրականացման ընթացքում ապահովել ապամոնտաժումից առաջացած ապրանքանյութական ակտիվների գույքագրում, չափագրում, պահեստավորում, դրանց վերաբերյալ համապատասխան հաշվապահական ձևակերպում, ինչպես նաև դրանց սկզբնական հաշվառման փաստաթղթերի կազմում:

«Վերակառուցման և զարգացման համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրամատակարարման հուսալիություն ծրագրի լրացուցիչ ֆինանսավորման», «Վերակառուցման և զարգացման համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավում» ծրագրերի մասով

- Կապալառուներից պահանջել ապահովելու պայմանագրի պայմաններին համապատասխան գործարանային և անհատական փորձարկումները և պայմանագրով սահմանված ժամկետում ներկայացնելու գործարանային փորձարկումների ծրագրերը:
- Պայմանագրի պայմաններին համապատասխան գործարանային փորձարկումներ չիրականացնելու դեպքում չթույլատրել դրանց ներմուծումը և չընդունել պայմանագրի պայմաններին անհամապատասխան գործարանային փորձարկումների հաշվետվությունները:
- Ապամտոնաժման ընթացքում վնասված ապրանքների և նյութերի կորստի վերաբերյալ կազմել համապատասխան արձանագրություններ և դրանց վերաբերյալ Կապալառուին ներկայացնել վնասի հատուցման պահանջ:
- Պայմանագրերում փոփոխություններ իրականացնելու գործընթացում հաշվի առնել խորհրդատուի կողմից պայմանագրերով սահմանված կատարողականների դանդաղ առաջընթացի մասին դիտարկումները և միջոցներ ձեռնարկել դրանց պատճառները վեր հանելու ուղղությամբ: Հրատապ հարցերի դեպքում առաջնորդվել ՀՀ վարչապետի 2000թ. փետրվարի 8-ի թիվ 44 որոշմամբ հաստատված Խորհրդի կանոնադրության 9-րդ կետի պահանջով:
- «Հաղթանակ», «Վանաձոր-1» և «Աշնակ» ենթակայանների վերակառուցման աշխատանքների ունեցումների դեպքում, գլխավոր կապալառուների պայմանագրերի պայմաններին համաձայն, կիրառել տույժ 0.5%-ի չափով յուրաքանչյուր շաբաթվա համար պայմանագրի գնի այն մասին նկատմամբ, որի համար կապալառուները չեն կարողացել հասնել ավարտման (տույժի առավելագույն գումարը կազմում է պայմանագրի գնի 10%-ը):

Անտառահատման գործարքի մասով

- Նախաձեռնել արդեն հատված անտառների մակերեսին կամ ծավալներին համապատասխան կրկնակի նոր անտառների վերականգնման աշխատանքները՝ չսպասելով ծրագրի էլեկտրահաղորդման կոմունիկացիաների կառուցման ավարտին:
- Անտառային ֆոնդին պատճառված ցանկացած վնասի վերականգնման աշխատանքները սկսել և իրականացնել անտառհատման աշխատանքներին

զուգահեռ՝ անտառվերականգնման համար բնական սեզոնայնության հանգամանքը հաշվի առնելով:

Մաքսային ներկայացուցչական ծառայությունների մատուցման մասով

- ԲԷՑ-ի կողմից 2017, 2018, 2019 թվականների ընթացքում ընկերության կողմից ներմուծվող, արտահանվող ապրանքների մաքսային հայտարարագրումների, դրանց հետ կապված մաքսային այլ անհրաժեշտ ներկայացուցչական գործառույթներ իրականացնելու համար մաքսային բրոքերի ծառայությունների մատուցման գնումներ իրականացնելու գործառույթն ինքնին, ֆինանսատնտեսական առումով, ֆինանսական միջոցների ակընհայտորեն ոչ արդյունավետ կառավարման և օգտագործման փաստ է: Նկատի առնելով ԲԷՑ-ի կողմից պլանավորված կամ սպասվելիք մաքսային հայտարարագրումների քանակը, ակընհայտ է, որ 109,200,000 դրամ ծառայության գումար ծախսելու փոխարեն անհրաժեշտ էր, թեկուզ տվյալ ծառայություն իրականացնող՝ որակավորում ունեցող մասնագետների (մաքսային բրոքերների) շրջանում ձևավորված միջին աշխատավարձից էլ բարձր աշխատավարձով պայմանագրային կարգով կամ հաստիք բացելու միջոցով, աշխատանքի ընդունել համապատասխան մեկ կամ երկու մաքսային ձևակերպումների մասնագետի որակավորում ունեցող անձանց, որոնք պայմանագրի գործողության ժամկետում մի քանի անգամ քիչ ֆինանսական միջոցներ ծախսելով կապահովեին ընկերության համար նույն ծավալի գործառույթների իրականացումը:

Վթարավերականգնողական աշխատանքների գնումների մասով

- Վերը նշված փաստարկի տրամաբանությամբ ակնհայտորեն տնտեսապես նպատակահարմար է ԲԷՑ-ի կառուցվածքում ձևավորել կամ վերակառուցման ճանապարհով ավելացնել պրոֆիլային ուղղություններ սպասարկող ստորաբաժանումներ: Այդ կառուցվածքային ստորաբաժանումները անմիջականորեն կկատարեն այն աշխատանքները և ծառայությունները կամ դրանց մեծ մասը, այդ թվում՝ հրատապ համարվող, որոնք գնումների ընթացակարգով ընկերությունը ամեն տարի ձեռք է բերում, ինչպես ցույց են տալիս ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի ստուգումները, երբեմն չհիմնավորված բարձր գներով:
- Ընդ որում, վթարավերականգնողական և այլ նեղ պրոֆիլային աշխատանքները կկատարվեն ժամանակային առումով՝ արագ, անհրաժեշտ որակով, անմիջապես պատասխանատու մասնագետների կողմից, առանց գնումներ կազմակերպելու: ԲԷՑ-ը ձեռք է բերել հատուկ նշանակության մեքենամեխանիզմներ: Սեփական ստորաբաժանումներ կազմավորելու պարագայում դրանք կօգտագործվեն այն աշխատանքները կատարելու

համար, որոնք երբեմն ձեռք են բերվում գնումների ընթացակարգով: Արդյունքում նշված աշխատանքների և ծառայությունների գինը կնվազի առնվազն 25-30 տոկոսով:

Գույքի և ֆինանսական միջոցների արդյունավետ օգտագործման մասով

- Առաջարկվում է ազատվել ոչ պրոֆիլային հետևյալ ակտիվներից՝ գազատարից, էլեկտրահողմակայանից, Սևանա լճում շահագործվող նավից, այլ գույքերից, որոնք ընկերությանն ըստ էության անհրաժեշտ չեն և հիմնականում օգտագործվում են որպես վարձատվության առարկա:
- Նշված ոչ պրոֆիլային ակտիվների ընթացիկ շահագործման հետ կապված ծախսերը, ոչ արդյունավետ շահագործումը և նեղ մասնագիտական հմտությունների և համապատասխան մասնագետների բացակայությունը, ընկերության հաշվեկշռում դրանց առկայությունը դարձնում են տնտեսապես ոչ շահավետ:
- Այլ կազմակերպություններին հանձնված գույքը՝ հիմնականում տրանսպորտային միջոցները և ոչ պրոֆիլային սարքավորումները (գեոդեզիայի իրականացման և այլն) օտարել աճուրդային կարգով:
- Ընկերության ղեկավար կազմին սպասարկող տրանսպորտային միջոցները, որոնք հիմնականում չեն օգտագործվում ընկերության տարածքային օբյեկտներ այցելելու և այլ հրատապ օպերատիվ նպատակներով, օտարել աճուրդային կարգով: Սահմանել ընկերության ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործման այնպիսի ռեժիմ, որի պարագայում մեքենաները աշխատանքային օրվա ավարտին հանձնվեն ընկերության ավտոպարկ և սկսեն շահագործվել առավոտյան աշխատանքային ժամը սկսելու պահից, իրականացնել շաբաթական հաշվառում՝ տրանսպորտային միջոցների օգտագործման ժամերի, կիլոմետրաժի հաշվետվության կիրառմամբ:

Վարձակալության տրվող գույքի վարձավճարների մասով

- Առաջարկվում է սահմանված կարգով վերանայել վարձատրության տրված անշարժ գույքերի վարձավճարները՝ շուկայական ձևավորված գներին համապատասխան: ԲԷՑ-ը վարչական շենքերի տարածքներում այլ կազմակերպություններին վարձավճարով տրված աշխատասենյակների վարձատրության պայմանագրերը չեղարկել, դրանք տրամադրելով ընկերության այն կառուցվածքային ստորաբաժանումներին, որոնց աշխատակիցները տեղակայված են սահմանված նորմատիվային չափանիշներից պակաս մակերես ունեցող տարածքներում: Վարձակալության տրված այլ գույքերի կամ գույքային իրավունքների վարձավճարները վերանայել, համապատասխանեցնելով դրանց տնտեսական նշանակության արդյունքների համապատասխան արժեքներին:

Տրամադրված փոխառությունների մասով

- ԲԷՑ-ի կանոնադրության մեջ կատարել լրացում, համաձայն որի ընկերության կողմից որոշ գումարից ավելի (օրինակ՝ մեկ միլիոն դրամից ավել) փոխառությունների տրամադրումը իրականացնել միայն ԲԷՑ-ի խորհրդի կողմից հաստատվելուց և բաժնետիրոջը նախապես տեղեկացնելուց հետո: Փոխառությունները տրամադրել միայն իրավաբանորեն հիմնավոր ձևակերպված համարժեք երաշխիք տրամադրելու դեպքում՝ փոխառության տրամադրման պահին ԲԷՑ-ի կողմից սպասարկվող վարկի (վարկերի) տոկոսներից և ՀՀ բանկերի կողմից համապատասխան արժույթով ներգրավվող ֆինանսական միջոցների համար սահմանված տոկոսներից ոչ ցածր տոկոսներով: Ընդ որում պետք է բացառել փոխառության տրամադրման պահին ԲԷՑ-ի հետ պայմանագրային հարաբերությունների մեջ գտնվող անձին փոխառություն տրամադրելը:

Թերի կատարված կամ չկատարված պայմանագրերի մասով

- Թերի կատարված, չկատարված, կասեցված պայմանագրերով նախատեսված աշխատանքների, ծառայությունների թերի կատարման կամ չկատարման պատճառների և պայմանների վերաբերյալ կազմել հանձնաժողով, որը կպարզի չկատարված պարտավորությունների ամբողջ ծավալը, արժեքը, պատճառները, պատասխանատու անձանց: Նշված անձանցից իրենց գործողություններով կամ անգործությամբ պատճառված վնասների հատուցման վերաբերյալ ձեռնարկել օրենքով սահմանված միջոցներ:

Համաձայն «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 6-րդ մասի պահանջի՝ ընթացիկ եզրակացությունը ստանալուց հետո՝ 30 օրվա ընթացքում ՀՀ հաշվեքննիչ պալատին տրամադրել ընթացիկ եզրակացությունում ամրագրված անհամապատասխանության, խեղաթյուրման վերացման, առաջարկությունների իրականացման և ընթացիկ եզրակացության վերաբերյալ այլ գրավոր տեղեկատվություն: